

1999 års verksamhetsberättelse
för

Varbergs Kommuns
Fornminnesförening

Styrelsen har under 1999 bestått av:

Ordförande: Göran Bengtsson

V ordförande: Mikael Byström

Sekreterare: Marianne Nyqvist

Kassör: Marita Bengtsson

Ledamöter: Per Starefors

Inga-Lill Svensson

Gunnar Carlstedt

Britt-Marie Forsén

Anders Nylén

Suppl. ledam. Karin Ullberg-Loh

Jarl-Erik Gustavsson

Ola Wallgren

Övriga funktionärer:

Valberedning: Bengt Bengtsson

Helena Nilsson

Revisorer: Ingela Andersson

Kurt Andersson

Suppl. revisor Susanne Ekelund-Ståhlberg

Vi har under det gångna året haft 2 st medlemsmöten samt 7 st styrelsemöten och 1 årsmöte. Aktiviteterna under året har bestått av bl a föreläsningar, kulturminnesvandringar, inventerings och flintslagningskurs, resor och fester.

Föreläsare under 1999 har varit Arkeolog Eva Ryberg, från RAA UV Väst som med "*Landskap i förändring - ett arkeologiskt projekt utanför falkenberg*" redogjorde för de förändringar som utbyggnaden av Västkustbanan till dubbelspår medför samt Arkeolog Gisela Engeby, även denne från RAA UV Väst, som höll en föreläsning som handlade om hur grottor och klippöverhäng har utnyttjats av människor under hela vår förhistoria. Gisela uppmanade oss att hålla ögonen öppna på nya möjliga lokaler.

Årets enda egentliga kulturminnesvandring fortsatte i grottor och klippöverhängets tecken. En solig och skön höstdag besökte en stor skara grottin-

tresserade ett urval av de platser som finns i Varbergs kommun. Vi startade vid en blockgrotta vid Apelvik som redan förra seklet beskrevs av en viss Bexell. Där pratar han om en "kummelgrotta" och menar att det t o m skulle röra sig om en megalitgrav. Hur det än förhåller sig med det finns det i alla fall spår av tidig mänsklig verksamhet i grottan då undertecknad har funnit flintavslag och sotiga kulturlager där.

Färden fortsatte mot Rolfstorp och *Smörkulle hål*. Denna grotta har som så många andra en sägen om sig; Det berättas att platsen har använts som kult- och offerplats under hednisk tid. En närmare undersökning kanske kan ge svar på denna fråga. Sprickgrottan har i alla fall av länsstyrelsen klassats till högsta värde ur både vetenskapligt och rekreativt syfte.

Ute vid Norra Näs ligger nästa föremål för vår vandring. Här rör det sig egentligen om flera, som man skulle kunna kalla, blockgrottor inom ett be-

gränsat område. Den största av dem är belägen med en magnifik utsikt över Varbergs skärgård. Här fann vi vid vårt besök flintavslag som kan eventuellt kan vara de kvarvarande synliga resterna från grottans utnyttjande under förhistorisk tid.

Vårt sista besök denna gång som blev Kungsgrottan, eller som den "något fyndiga" skylten vid vägen visar -Snapphanegrottan-, vid Hjørne gård är en verklig pärla i flera hänseenden: grottan ligger vackert inramad i en lummig, månghundraårig, ekdunge ett stenkast från Viskans slingrande lopp utmed dalgången.

Namnet Kungsgrottan torde den väl ha fått dels genom sägnen som berättar hur Oskar II och hans vän apotekaren vid gården brukade ha picnick här samt dels efter de kungliga inskriptioner på grottväggarna.

Stenålderboplatserna i området och skålgroparna på hållarna i marken talar dock för att platsen har betydligt äldre anor än så.....

Riksgränsprojektet med dess skyltuppsättning har pågått under både vår och höst av en trogen skara entusiaster. Av totalt 11 kvarvarande platser har 10 st gränsmärken skyltats upp. Den 11:e stod så förargligt illa till inne i en trädgård och dessutom belägen på en vidsträckt bergshäll så vi ansåg att med de resurser som stod till vårt förfogande bäst att låta vara. Arbetet har varit mycket trevligt och en stor portion frisk luft har vi fått på köpet. Att röra sig på så många olika platser innebär alltid mängder av nya intryck och chansen att finna oupptäckta fornlämningar är därför stor. Så var också fallet vid nr 244, *Suineknippa*, där vi fann spår av fossil åker i form av mycket gamla odlingsrösen. De gränsmarkeringar vi avverkat i år är nr 202, 205, 211, 221, 227, 230, 237, 240, 244, 273 samt 276. Gränsstenen vi fick lämna har nr 231, allt efter Bertil Karlsjös beteckningar.

Mer av typen fossil åkermark har vi även i år fått vår beskärda del av i Dagsås socken genom Lena Berglund försorg. Några av oss hittar antagligen vid det här laget bättre vid Vassgårde by än vid sin egen gata. Många kilometer har vi traskat runt och till och med paddlat. Vid ett tillfälle tog vi med oss kanot och besökte de öar som finns i Skärsjön. Det intressanta är att varje gång man är i Dagsås finner man något nytt (läs gammalt). Ett stort arbete återstår dock innan vi har dokumenterat klart alla spår av äldre verksamhet i området även om det sakta men säkert börjar ta form.

Ett av våra medlemsmöten blev mycket välbesökt och omtyckt. Göran Bengtsson (Varberg) visade fanstastiska diabilder från en resa 1991. Resans mål var den Romerska staden Palmyra i syriska öken och den berömda 3000-åriga klippstaden Petra i Jordanien.

Vår nyetablerade kontakt med "Møns Amatör-Arkeologiforening" i Danmark gav resultatet att vi blev inbjudna att medverka vid en provundersökning, under ett veckoslut i oktober, av en Ertebølleboplats från slutet av äldre stenålder samt "rekognisering" (inventering) på en tidigare betesmark, som nyligen hade blivit en skogsplantering.

Att Danmark stenåldersboplatser skulle "bjuda" på mycket flinta var vi väl beredda på men inte att det fanns såååå mycket. I själva verket blev man en smula blasé mot slutet och det skulle egentligen till extraordinära föremål för att man skulle höja på ögonbrynen.

Faktum är att ett extraordinärt föremål faktiskt hittades och det tack vare en slump. Vår förening fann nämligen Møns första förhistoriska tuggummi!

Vi fick i samband med rekogniseringen även stifta bekanskap med ett för Danmark mycket speciellt undersökningsredskap som visade sig spara åtskilliga ryggböjningar, nämligen "spik-grävkäppen".

Naturligtvis missade vi inte att besöka några av de fornlämningar som finns på ön och ej heller ursprungsplatsen för många av de flintföremål som har återfunnits i Sverige, nämligen Möns Klint. Faktum är att Möns Klints flinta fortfarande är föremål för export då betydande mängder flinta importerar av Japan för framställning av skalpeller till ögonkirurgi.

Projektet "Tidig järnframställning i Kind" firade under året sitt 10-årsjubileum vid Algutstorpasjön i Tranemo och tolv medlemmar från vår förening besökte detta.

Vid sjön framställdes järn i bl a blästerugnar. Ugarna har rekonstruerats efter äldre förebilder som har grävts ut inom kommunen. Andra "äldre" aktiviteter under dagen bestod bl a av flintsmide, som bedrevs av två av våra medlemmar, knivslöjd av "Knivsmén" från Varberg, klensmide, bronsgjutning samt även en guidad vandring.

Intresset för äldre tekniker är tydligen stort. Tidigt på året anordnade föreningen en välbesökt två-dagars grundkurs i flintslagningsteknik under ledning av, kanske sveriges främsta flintsmide, Dan Kärrefors.

Här fick vi en inblick i grunderna till stenålderns redskapstillverkning t ex yxtillverkning, spånteknik samt även flathuggningsteknik.

Till sommarfest bjöd Dennis Likus hem oss till sin familj och trädgård för att tillsammans med medlemmar från Falkenbergs arkeologiklubb njuta av en trevlig kväll framför härden med flintsmide och allt som hör därtill.

Dessförinnan guidade Dennis oss runt till guldgubbar, hövdingaboställen och andra forntida miljöer i Slöinge.

Vinterfesten gick "traditionsenligt" av stapeln hemma hos Ingela och Kurt Andersson där festkommiten traditionsenligt lagat till grönkålssoppa och Cajsa Wargs skinka. Tack, åter igen Ingela och Kurt, för att ni upplåter er mysiga och "medeltida" källare.

Föreningens "hemsnickrade" websajt finns alltså även om uppdatering och förmågan att hålla den rykande aktuell är något eftersatt.

Adressen är som vanligt den något tillkrånglade:

<http://home.swipnet.se/~w-89577/www.vkf/>

Slutligen tackar styrelsen för visat intresse och förtroende och ser med förhoppning på en fortsatt aktiv verksamhet .

Vid tangentbordet

Göran Bengtsson
Ordföranden